

KINDEREN VRAGEN (VOORAL) TIJD

Vier aanbevelingen vanuit het jaarverslag 2013-2014 van het Kinderrechtencommissariaat

Op 19 november 2014 stelde Kinderrechtencommissaris Bruno Vanobbergen in het Vlaams parlement het jaarverslag 2013-2014 van het Kinderrechtencommissariaat voor. Dat gebeurde aan de vooravond van de viering van de 25ste verjaardag van het Internationale Kinderrechtenverdrag. Het Kinderrechtencommissariaat behandelde het voorbije werkjaar bijna 1000 vragen en klachten en bracht over dertien verschillende thema's advies uit aan het Vlaams Parlement.

In zijn toespraak stelde de Kinderrechtencommissaris onder meer dat nog teveel kinderen en jongeren vandaag op maatschappelijke uitsluiting botsen. Er moet dan ook een grondige reflectie komen over de impact van de besparingen en de financiële crisis op kinderen en jongeren. Rode draad in het jaarverslag zijn vooral de signalen van kinderen, ouders en professionals over het gebrek aan tijd. Kinderen en jongeren vragen letterlijk tijd: tijd om gehoord te worden, bij een vechtscheiding van hun ouders bijvoorbeeld. Maar ook tijd voor zichzelf. Tijdsdruk of een tekort aan tijd nestelt zich ook in de structuren van zorg en onderwijs.

Op basis van de signalen en klachten van het voorbije werkjaar formuleerde Bruno Vanobbergen vier aanbevelingen voor de beleidsverantwoordelijken, die we hier integraal overnemen.

Het perspectief van kinderen en jongeren

Eerste aanbeveling: geef de stem en het perspectief van kinderen en jongeren een volwaardige plek in discussies over belangrijke maatschappelijke thema's. Neem de discussie over flexibel werken of over het toekennen van een tijdskrediet. Tot op vandaag klinkt hier enkel het standpunt van de volwassene, werkgever of werknemer. In onderzoek van het onderzoekscentrum Kind & Samenleving geven kinderen aan dat het werk van hun ouders vreet aan de gezinstijd en de vrije tijd die ze samen doorbrengen. Ze zien hun ouders pas laat, thuis zijn ze nog met hun werk bezig, en ook na de werkuren wordt de ouder opgeslorpt door huishoudelijk werk. Als de ouder vaak afwezig is, laat thuiskomt, maaltijden mist of na de werkuren nog veel met het werk bezig is, dan wordt dit als een gemis ervaren. Als signaal van kinderen is dit toch te fundamenteel om zomaar langs de kant te schuiven?

Opgelet met managementlogica in zorg en onderwijs

Tweede aanbeveling: wees voorzichtig met het toepassen van een managementlogica op zorg en onderwijs. De organisatie van zorg en onderwijs vraagt uiteraard management. Maar de

zorg voor kinderen vanuit een doorgedreven managementdenken benaderen is de zorg te kort doen. We zien hier een interessante parallel met de ouderenzorg. Kinderen staan aan het begin van het continuüm, ouderen op het eind ervan. Dat zijn vaak de meest kwetsbare plekken. Tijd krijgen is hier essentieel. Het maakt deel uit van het mee eigenaar zijn van de zorg. Dit laat zich niet meten. Blijf binnen de organisatie van zorg ook de specificiteit van bepaalde problemen erkennen. En de tijd die nodig is om de gevoeligheid aan de dag te leggen bij het bespreken van delicate onderwerpen zoals misbruik en suïcide. Een apart meldpunt voor geweld en seksueel misbruik of voor vragen rond suïcide zijn vanuit managementoogpunt misschien niet direct aangewezen, maar ze houden zowel de vrager als de hulpverlener buiten de tijdsdruk van een klassieke informatielijn.

Draag zorg voor professionals

Derde aanbeveling: draag zorg voor je professionals die dagelijks met kinderen en jongeren actief zijn. Er is vandaag een grote roep vanuit de overheid naar meer engagement van de burger. In de zorg bijvoorbeeld spreekt men over de nood aan vermaatschappelijking. De vermaatschappelijking van de zorg heeft als grote voordeel dat ze kansen in zich draagt op een meer inclusieve en participatieve samenleving. Tegelijk duikt hier ook een groot gevaar op: mensen die zorg nodig hebben moeten deze eerst in hun omgeving zoeken, pas daarna kunnen ze beroep doen op professionele hulp. Nederland zette al eerder de stap naar vermaatschappelijking. Professionals daar vinden het behoorlijk lastig om deze nieuwe publieke moraal van bovenaf op te leggen. Er is ook weinig tijd. Dit maakt dat professionals zich heel vaak ofwel afzijdig houden ofwel zich genooddaakt voelen tot het uitoefenen van dwang. Een tussenpositie lijkt vandaag zeer moeilijk.

Herman De Dijn, emeritus professor ethiek aan de KU Leuven, geeft aan dat professionals er ook mee voor zouden moeten zorgen dat in de zorg herwaardering komt voor morele en zingevende bronnen, dus voor inspirerende verhalen en inzichten, van waaruit zichzelf, maar ook alle andere betrokkenen, kunnen handelen. Maar ook dat vraagt uiteraard tijd.

Bouw een stevig jeugd- en kinderrechtenbeleid uit

En tot slot, de vierde aanbeveling: bouw de monitoring van het Vlaamse jeugd- en kinderrechtenbeleid stevig uit. Er bestaan grote verschillen tussen de voorzieningen, instellingen en organisaties waarmee kinderen en jongeren in contact komen. Het is belangrijk om van deze verschillen goed op de hoogte te zijn. Niet om de scholen, voorzieningen of andere diensten publiekelijk aan de schandpaal te kunnen nagelen, maar om als overheid gepast te kunnen ondersteunen en waar nodig te kunnen ingrijpen. Het is daarom zo ontzettend belangrijk dat de overheid inzet op een goed uitgebouwd monitoringbeleid.

Het voorbije werkjaar ontwikkelden zowel de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind als de Afdeling Jeugd van de Vlaamse overheid kinderrechtenindicatoren alsook een Vlaamse kinderrechtenmonitor. Wij verwachten hier veel van en hopen dat de nieuwe Vlaamse en federale regering het tot nu toe geleverde werk naar waarde weten te schatten en erin slagen om krachtige tools te ontwikkelen die een monitoring van het jeugd- en kinderrechtenbeleid mogelijk maken.

De Vlaamse regering wil vertrouwen schenken en het aantal regels drastisch verminderen. Ik hoop dat dit niet leidt tot een onzichtbare overheid. Ik hoop dat dit wel betekent dat de overheid kaders blijft uittekenen. En dat ze gelijke rechten en gelijke toegang tot voorzieningen veel actiever dan nu bewaakt.